

О. В. Матюшенко,
аспірант кафедри регіональної політики,
Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0002-9649-4871

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.15—16.161

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ "СОЦІАЛЬНЕ ПРОЄКТУВАННЯ"

О. Matiushenko,
Postgraduate student of the Department of Regional Policy, Educational and Scientific
Institute of Public Administration and Civil Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO RESEARCHING THE CONCEPT OF "SOCIAL DESIGN"

У статті здійснено аналіз теоретико-методологічних підходів до визначення поняття "соціальне проектування". На підставі аналізу наукових публікацій здійснено аналіз складових терміну, а саме зміст понять "соціальний", "проектування", "проект". Обґрунтовано найбільш поширене визначення поняття відповідно до теорії соціального проектування, яким вважається механізм створення соціальних проєктів в залежності від відносин соціальних утворень та їх властивостей.

Здійснено аналіз теоретико-методологічних підходів до визначення сутності терміну "соціальне проектування" за суб'єкто-орієнтований, об'єкто-орієнтований, проблемно-орієнтований підходами. Подано авторське визначення досліджуваного терміну, зокрема обґрунтовано, що соціальне проектування в галузі публічного управління та адміністрування — це різновид управлінської функції з реалізації послідових процесів соціальної діяльності, що є впорядкованими у просторі і часі, а також це сукупність методів, засобів і технологій управління, що направлені на досягнення визначених державою цілей соціального розвитку.

It was analyzed theoretical and methodological approaches to defining the concept of "social design". On the basis of the analysis of scientific publications, an analysis of the components of the term was carried out, on the content of the concepts "social", "projecting", "project". It is substantiated the most common definition of the concept according to the theory of social design, that is considered to be the mechanism of creating social projects depending on the relations of social entities and their properties. An important role in the process of social design is occupied by scientific activity, the purpose of which is to forecast and substantiate the most acceptable variant of the development of innovative or modernized social objects, processes and phenomena with a qualitative change in their social characteristics.

It was mentioned the theoretical and methodological approaches to defining the essence of the term "social design" by subject-oriented, object-oriented, and problem-oriented approaches was carried out. Summarized that according to problem— and object-oriented approaches, a social project represents a predicted and planned model of social reality, which reflects the desired state of a certain social system. According to this approach, a social project is a perspective model of possible future states, processes and phenomena. A social project must be created on a scientific basis and not contradict the norms, but express generally accepted social values, be effective from the point of view of its implementation and generally express a social order.

According to the subject-oriented approach, a social project is a certain social innovation designed by the initiator of the project, the purpose of which should be the creation, modernization or maintenance of spiritual or material value in a changing environment. Due to this approach, a social project has resource and time limitations, and it has an impact on society to defined as positive in accordance with its social significance.

It was present the author's definition of the researched term, in particular it is substantiated that social design in the field of public management and administration is a type of management function for the implementation of consecutive processes of social activity, which are ordered in space and time, and it is also a set of methods, means and management technologies that aimed at achieving the goals of social development determined by the state.

Ключові слова: соціальне проектування, соціальний проєкт, цінність проєкту, реалізація соціальних проєктів, управління соціальним проєктом.

Key words: social design, social project, project value, implementation of social projects, social project management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В Україні проблематика соціального проектування та пошуку нових механізмів реалізації соціальних проєктів особливо актуалізувалась у зв'язку з воєнними діями та потребою у післявоєнній відбудові. У зв'язку з цим було ухвалено План відновлення України, реалізація якого відбуватиметься протягом 10 років у два етапи: I — 2023—2025, II — 2026—2032 [17]. Відповідно до зазначеного плану передбачається реалізації 850 проєктів на загальну суму 750 млрд. дол. Джерелами фінансування для реалізації таких проєктів, окрім конфіскованих активів держави-агресора, мають стати міжнародні гранти, кредити міжнародних фінансових інституцій, а також інвестиції приватного сектора та державний бюджет. Таким чином, зазначена Візія виносить на перший план необхідність формування нових механізмів реалізації соціальних проєктів, а також розуміння сутності соціального проектування в цілому. Задля прискорення стійкого соціально-економічного зростання України, а також досягнення ключових результатів, визначених Планом, має бути забезпечено належний рівень теоретичного обґрунтування цього виду діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика досліджень соціального проектування у сфері публічного управління була розглянута у низці наукових публікацій вітчизняних учених, зокрема: Безпалько О. [3], Бутченко Т. [3], Лемко Г. [13], Нагорна Г. [16] розглядали загальні підходи до місця і ролі соціального проектування у забезпеченні соціального роз-

витку; Зотов О. [7], Ітченко Д. та Кунденко А. [8], Костєва Т. [11] досліджували питання управління соціальними проєктами; Косенко Н. та Доценко Н. [10], Романовська Л. [18], Безверхнюк Т. [21] та ін. присвятили свої публікації питанням технологій управління соціальними проєктами. Також для вирішення поставлених у статті завдань було взято до уваги низку стандартів з питань проєктного менеджменту [9], [22], [23], [24].

У зазначених наукових джерелах закладено теоретичне підґрунтя дослідження різних аспектів соціального проектування, однак потребує додаткового наукового обґрунтування теоретико-методологічні підходи безпосередньо до визначення цього поняття, що дасть змогу з'ясувати різні аспекти його змісту для галузі знань публічного управління та адміністрування.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Відповідно метою статті є аналіз теоретико-методологічних підходів до визначення терміну "соціальне проектування" та їх обґрунтування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Соціальне проектування в сучасній науці розглядається крізь призму соціологічних, економічних наук, науки державного управління та проєктного менеджменту, а як окрема галузь своє наукове становлення розпочало в ХХ ст. Хоча тематика соціального розвитку в історичній ретроспективі, на думку деяких науковців, започатковується ще в античні часи, а термін "соціальне проектування" пройшов шлях від технічних параметрів (техніка, архітектура, інженерія) до прогнозованої діяльності в сфері соціального розвитку (прогнозу-

вання, планування, конструювання). У сучасному розумінні соціальне проєктування, в першу чергу, розглядається як технологія запровадження певних соціальних інновацій та змін, що розглядається в кількох площинах: як науково-творча, соціально-превентивна і предметно-практична діяльність. Така діяльність в комплексі спрямована як на дослідження, так і на практичні зміни соціальних утворень на засадах проєктного менеджменту у сфері публічного управління.

Для детального розуміння змісту визначених понять варто уточнити значення складових, а саме "соціальний", "проєктування", "проєкт". Прикметник "соціальний" (від лат. *socialis* — товариський, громадський) існує на позначення життя і стосунків людей у суспільстві, суспільний, громадський [4, с. 1360]; який має на меті зміну суспільних виробничих відносин [19]. Також цей термін визначається як сукупність певних рис та особливостей суспільних відносин, інтегрована індивідами чи спільнотами у процесі спільної діяльності в конкретних умовах, що виявляється в їхніх стосунках, ставленні до свого місця в суспільстві, соціальних явищ і процесів [20].

В основі визначення поняття "соціальне проєктування" ключовим є термін проєктування, яке позначає абсолютно усі сфери життєдіяльності людини і суспільства в цілому, а також має безпосередній зв'язок із функціями управління, у тому числі публічного, адже передбачає розробку і прийняття відповідного управлінського рішення. А оскільки забезпечує реалізацію функцій управління, є важливим елементом цього циклу. Проєктування передбачає попереднє (віртуальне, смислове) відтворення дійсності, формування прототипу проєктованого об'єкта (явища, процесу) за допомогою специфічних методів. За визначенням Горбатенко В., проєктування — це науково обгрунтоване визначення варіантів планового розвитку різних процесів і явищ, що спрямовані на перетворення конкретних соціальних інститутів. Воно є одним із елементів передпланової діяльності під час розробки можливих варіантів певного рішення. Це різновид управлінської діяльності, що може широко використовуватись під час розробки різноманітних програм [5], у тому числі на державному та місцевому рівнях.

Отже, проєктування є особливим різновидом управлінської технології на основі проєктного підходу. Проєктний підхід в управлінні дає змогу сформулювати погляд на проєкт, як на повністю керовану зміну початкового стану системи (держави, організації), що пов'язана із такими ресурсами як час та кошти. Проєктно-орієнтоване управління використовують за умови визначення: завдань проєкту і його кінцевого результату, ресурсів (наявних і необхідних), часових параметрів й обмежень по проєкту. Такий вид управління чітко орієнтується на досягнення визначеної й узгодженої із усіма стейкхолдерами мети, а саме — створення "продукту проєкту". Це т.з. "гнучкий метод", що спрямований на встановлення взаємозв'язку між інтелектуальними (творчими) зусиллями та можливостями із загальними завданнями керівника. Суть проєктно-орієнтованого управління — формування цілей управління, виявлення й усунення проблем і подолання перешкод на шляху досягнення визначених цілей.

Проєктування ж у сфері публічного управління можемо визначити методом ефективного управління програмами і проєктами, основна мета яких полягає у реалізації різноманітних державно-управлінських реформ. Суб'єктами розробки та реалізації програм і проєктів виступають органи публічної влади та державні організації, що наділені відповідними повноваженнями і на яких за результатами реалізації таких програм і проєктів зобов'язуються відповідні нові норми. Унаслідок реалізації державних програм і проєктів має відбутися покращення становища громадян, які є їх кінцевими бенефіціарами.

Також, варто вказати, що проєктування є способом прогностичної функції публічного управління, що полягає у передбаченні суб'єктом управлінської діяльності розвитку об'єкта управління та залежить від обсягу інформації, яка є в наявності суб'єкта [21, с. 12]. Прогноз базується на гіпотезі ймовірності набуття відповідних результатів. Прогностична функція передбачає зміни у системі органів публічного управління та моделювання поведінки лідерів, а також прогнозування наслідків та результатів ухвалених рішень. Тому проєктування можемо визначити як інструментарій, що базується на методах прогнозування, планування та програмно-цільового управління та дозволяє органам публічної влади проєктувати управлінські дії у окремій сфері суспільного життя.

Термін "проєкт" (від лат. *projectus*) в дослівному перекладі означає "кинутий уперед", де корінь цього поняття відповідно до давньогрецької культури означає "перепона, задача, питання" [2, с. 7]. Сучасне ж значення поняття "проєкт" має ознаки такого значення і в словниково-довідникових джерелах здебільшого трактується як: задуманий план дій, намір; сукупність відповідних документів (розрахунків, макетів, креслень), що є необхідними для виготовлення певних об'єктів (машин, приладів тощо); образ визначеного для створення об'єкту, що подається у вигляді опису, схем, обгрунтувань, кількісних і якісних показників; попередній текст документу, що виноситься на затвердження або обговорення; захід із окремими завданнями, з чітким визначенням обмежень, витрат, вигод, результатів [4, с. 1152].

На думку Зотова О., проєкт — це завдання, метою якого є досягнення певного неповторного за своїми характеристиками та особливостями результату, що здійснюється в заздалегідь визначений термін, в межах ліміту необхідних ресурсів (фінансових, кадрових, матеріальних) [7]. У низці стандартів управління проєктами термін "проєкт" подається в таких визначеннях: унікальна сукупність скоординованих дій або робіт з певним початком і закінченням, що здійснюються певною особою або організацією для досягнення певної мети у визначені терміни, витрати так параметри виконання [24]; унікальна сукупність взаємопов'язаних дій (робіт) з визначеними датами початку та закінчення, необхідними для успішного досягнення загальної мети [23]; тимчасовий підприємство, що створене задля створення унікального продукту або послуги [22]. А в цілому, характеризуючи існуючі в науці визначення терміну "проєкт", можемо надати такі його основні характеристики як: процес (тривалий, обмежений), сукупність дій

(визначених, послідовних), певний вид діяльності, певний захід, підприємство.

Соціальне проєктування — це свого роду конструювання відповідної дії, що є локалізованою та визначеною за місцем, часом і необхідними ресурсами. Відповідно до Євразійського стандарту управління проєктами, соціальне проєктування — це проєктування соціальних об'єктів, якостей, процесів і відносин. Воно окрім конструювання моделі ідеального стану об'єкту, тісно пов'язане з технологією реалізації проєкту [9]. На думку Ітченка Д. та Кунденка А., предметом теорії соціального проєктування є механізм створення соціальних проєктів в залежності від властивостей і відносин соціальних утворень [8]. Косенко Н., Доценко Н. та Чумаченко І. пропонують таке визначення поняття — це спеціальне дослідження, що спрямоване на досягнення соціально-значимої мети і локалізоване за місцем, часом і ресурсами. А основна мета, на думку автора, полягає у створенні суспільно-значимої для суспільства цінності у вигляді розробки та реалізації проєктів з бажаним станом соціальної системи, однак з урахуванням наявності необхідних ресурсів [10].

Важливо зазначити, що соціальні проєкти мають бути науково обгрунтовані, відповідати загальноприйнятим нормам і відображати сучасні суспільну ідеологію, забезпечуючи при цьому зміни реальності у відповідності із прийнятими ідеалами. Тобто, це специфічна діяльність, що пов'язана з науково-обгрунтованим визначенням варіантів розвитку інноваційних або модернізованих соціальних об'єктів, процесів і явищ із якісною зміною їх соціальних характеристик.

Низка вітчизняних науковців надають низку специфічних характеристик терміну "соціальне проєктування", зокрема вони визначають його як: індивідуалізовану творчість соціального працівника, його певний особистісний стиль [18, с. 105]; ідеологію менеджера із соціальної роботи [11]; обгрунтоване визначення найбільш доцільного варіанту розвитку нових соціальних процесів і явищ із цілеспрямованою зміною соціальних інститутів [1]; конструювання соціальної дійсності [2].

Характеризуючи існуючі у сучасній науці підходи до визначення сутності терміну "соціальне проєктування", можемо виділити кілька найбільш поширених, зокрема: суб'єкто-орієнтований, об'єкто-орієнтований, проблемно-орієнтований підходи.

Суб'єкто-орієнтований підхід ґрунтується на концепції використання механізмів поєднання соціальної і культурної сфер, зокрема в контексті соціальної реальності людей, відмінностях і схожостях їх тезаурусів. Ця концепція запропонована Луковим В. [14] як розвиток попередніх концепцій, що може бути застосована не тільки для великих проєктів, а й для малих, локальних. Цей підхід базується на використанні тезауруса розробника (автора, ініціатора) проєкту, та визначається як повна систематизована сукупність інформації (знань) у відповідній сфері життєдіяльності, яка дозволяє вільно орієнтуватися в ній та визначати пріоритети розвитку. В основі цього підходу знаходиться т.з. джерело проєктної ідеї, де предметом соціального проєктування — створення соціальної цінності. Основні прихильники цього підходу Лемко Г. та Бутченко Т. подають такі визначення терміну "соціальне проєктування": конструю-

вання індивідом, окремою групою чи організацією дій, що спрямовані на досягнення соціально-значимої цілі та які є локалізовані за місцем, ресурсами і часом [13]; специфічна діяльність, результатом якої є визначення варіантів розвитку соціальних процесів з урахуванням суб'єктивного фактору [3]. На думку авторів, до основних характеристик соціального проєктування варто віднести те, що смисловий центр проєктної діяльності у вирішенні певних соціальних проблем суттєво зміщується у бік соціальних цінностей, а також те, що це різноманітна та різнорівнева робота теоретиків і практиків, що полягає у певному алгоритмі дій з урахуванням наявних ресурсів і прогнозованістю наслідків пропонованих соціальних змін.

Об'єкто-орієнтований підхід базується на концепціях Курбатова В. та Курбатової О., Безпалько О. та Костєва Т. та характеризується вимогами конкретності, прямого зв'язку із управлінням суспільством, а також наукової обгрунтованості. В основі цього підходу — наукові та нормативні аспекти проєктування соціальних об'єктів але без орієнтації на суб'єктивні прагнення суспільства. Основні представники об'єкто-орієнтованого підходу Курбатов В. і Курбатова О. зазначають, що проєктування соціальних об'єктів, якостей, процесів і відносин — це специфічна планова діяльність, сутність якої полягає в науково-обгрунтованому визначенні параметрів формування майбутніх соціальних об'єктів з метою забезпечення оптимальних умов для виникнення, функціонування і розвитку нових чи реконструйованих об'єктів [12]. На їх думку, діапазон соціальних проєктів цілком співпадає із діапазоном соціальних прогнозів і інновацій. Ще один представник цього підходу Костєва Т. стверджує, що соціальне проєктування — це специфічна діяльність, пов'язана із науково-обгрунтованим визначенням варіантів розвитку нових соціальних процесів і явищ з цілеспрямованою кардинальною зміною соціальних інститутів [11].

Проблемно-орієнтований підхід ґрунтується на концепції прогнозованого соціального проєктування, представниками якої ж Дрідзе Т. Нагорна Г., Михайлишин Г. Суть цього підходу полягає в необхідності вирішенні витань соціальної інфраструктури на основі принципу соціальної участі заінтересованих сторін, а основними характеристиками на думку авторів є поєднання теоретичної соціології з практикою соціального проєктування, а також визначення рівнів суб'єктності у відповідності до проєктних завдань. Основні прихильники проблемно-орієнтованого підходу, наприклад Дрідзе Т. зазначає, що соціальне проєктування — це прогнозна соціально-проєктна діяльність як специфічна соціальна технологія, орієнтована на інтеграцію гуманітарного знання в процес вироблення варіантних зразків вирішення поточних і перспективних соціально значущих проблем з урахуванням даних соціально-діагностичних досліджень, наявних ресурсів і визначених цілей розвитку регульованої соціальної ситуації [6]. Нагорна Г. в свою чергу зазначає, що це автономна творча діяльність з науково-обгрунтованого визначення варіантів розвитку нових соціальних явищ і процесів, а також цілеспрямованої модернізації існуючих соціальних об'єктів на принципово нових засадах. Діяльність зі створення образів майбутнього, конкретних деталей планів і програм,

результатом якої є новий (модернізований) соціальний об'єкт з новим механізмом і засобами регулювання соціальних відносин [16]. Михайлишин Г. стверджує, що це базова форма розроблення та прийняття рішень, "сполучна ланка" між прогнозуванням, плануванням і програмуванням [15].

Таким чином, можемо узагальнити, що соціальне проектування — це доволі складний процес, що знаходиться під впливом багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників. Навіть найбільш точний прогноз можливих варіантів соціального майбутнього не дає абсолютної картини, що в свою чергу зумовлює важливість саме ціннісної основи соціального проектування та його моральні принципи. А етика соціального проектування багато в чому визначається його суб'єктом і об'єктом. Також соціальне проектування можемо визначити як різновид управлінської функції, тобто впорядкованих у просторі та часі послідовність певних процесів соціальної діяльності, а також сукупність методів і засобів управління, що направлені на досягнення визначених цілей і реалізацію соціального замовлення держави.

ВИСНОВКИ З ЦЬОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В ЦЬОМУ НАПРЯМКУ

На підставі проведеного аналізу можемо узагальнено дати визначення поняттю "соціальне проектування": за проблемно — та об'єкту орієнтованими підходами соціальний проєкт представляє собою прогнозовану і заплановану модель соціальної реальності, де відображається бажаний стан певної соціальної системи. За таким підходом соціальний проєкт є перспективною моделлю можливих майбутніх станів, процесів та явищ. Соціальний проєкт повинен бути створеним на науковій основі та не суперечити нормам, а виражати загальноприйнятні соціальні цінності, бути ефективним із точки зору його реалізації та в цілому виражати соціальне замовлення.

Відповідно до суб'єктно-орієнтованого підходу, соціальний проєкт можемо вважати сконструйоване ініціатором проєкту певне соціальне нововведення, метою якого має бути створення, модернізація або підтримка у мінливому середовищі духовної або матеріальної цінності. За цим підходом соціальний проєкт має ресурсні та часові обмеження, а вплив його на суспільство визначається позитивним у відповідності до соціального значення. Таким чином, соціальний проєкт є цільовою авторською конструкцією позитивного соціального нововведення за певної обмеженості ресурсів для його здійснення.

Література:

1. Антонова О. Соціальне проектування в теорії державного управління. Державне управління та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць. 2009. Вип. 3 (3), available at: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03\(3\)/09aovtdu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03(3)/09aovtdu.pdf) (дата звернення: 01.08.2022).
2. Безпалько О. В. Соціальне проектування: навч. посіб. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 128 с.
3. Бутченко Т. Соціальне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів:

автореф. дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.03. Дніпропетровськ: Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2011. 37 с.

4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD / уклад. і голов. ред В. Т. Бусел. Київ.; Ірпінь: ВТФ "Перун", 2007. 1736 с.

5. Горбатенко В. Аналіз майбутнього та його роль в управлінні соціально-політичними процесами. Політичний менеджмент. 2004. № 1, available at: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=22&c=219> (дата звернення: 01.08.2022).

6. Дридзе Т., Орлова Э. Основы социокультурного проектирования. Москва: Российский институт культурологии, 1995. 148 с.

7. Зотов О. В. Проект, управління проектом: основні поняття, суб'єкти державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2010. № 8, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171> (дата звернення: 01.08.2022).

8. Ітченко Д. М., Кунденко А. В., Дорош М. С. Реалізація стратегії регіонального розвитку на основі проактивного управління проєктами: монографія. Чернігів: ЧНТУ, 2016. 219 с.

9. Керівництво до зводу знань з управління проєктами (РМВОК). Шосте видання. Agile: практичне керівництво. 2017. 254 с.

10. Косенко Н. В., Доценко Н. В., Чумаченко І. В. Інформаційна технологія проєктного управління формування команд з урахуванням компетентнісного підходу: монографія. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 134 с.

11. Костєва Т. Особливості технології проектування в соціальній сфері. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Серія: Педагогіка. 2016. Т. 270. Вип. 258. С. 47—51.

12. Курбатов В. И., Курбатова О. В. Социальное проектирование: учеб. пособие. Ростов н/Д: "Феникс", 2001. 416 с.

13. Лемко Г. І. Соціальне проектування: дефініція поняття. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 78. С. 50—53. available at: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/78/10.pdf> (дата звернення: 01.08.2022).

14. Луков В. А. Социальное проектирование: учеб. пособие; 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Изд-во Моск. гуманит.-социальн. Академии: Флинта, 2003. 165 с.

15. Михайлишин Г., Довга М. Соціальне проектування як один із прогресивних засобів подолання проблем молодих сімей у Івано-Франківській області. Освітній простір України. 2019. № 17. С. 139—146.

16. Нагорна Г. Соціальне проектування в державному управлінні: теоретичний аспект. дис. т-та держ. упр.: 25.00.01 / ІФНТУНГ, Івано-Франківськ, 2018. 227 с.

17. План відновлення України, available at: <https://recovery.gov.ua> (дата звернення: 01.08.2022).

18. Романовська Л. І. Особливості соціального проектування в соціальній роботі. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. № 68, Т. 1. С. 104—108, available at: <http://>

pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/68/part_1/23.pdf (дата звернення: 01.08.2022).

19. Словник іншомовних слів Мельничука, available at: https://slovyk.me/dict/foreign_melnychuk (дата звернення: 01.08.2022).

20. Соціальний. Словотвір, available at: <https://slovtvir.org.ua/words/sotsialnyi> (дата звернення: 01.08.2022).

21. Технологія управління соціальними проектами: монографія / Т. М. Безверхнюк, І. А. Сенча, Т. В. Сивак та ін.; за заг. ред. Т. М. Безверхнюк. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. 292 с.

22. A Guide to the Project management Body Knowledge. Project Management Institute Standards Committee. 2000 Edition., 2000. 224 p.

23. Australian Institute for Project management, National Competence Standard for Project management. Guidelines, 1996. 162 p.

24. British Standard BS 6079-1:2000. Project management. Part 1: Guide to Project management. 182 p.

References:

1. Antonova, O. (2009), "Social design in the theory of public administration", State administration and local self-government. Collection of scientific works, vol. 3 (3), available at: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03\(3\)/09aovtdu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-03(3)/09aovtdu.pdf) (accessed 01 August 2022).

2. Bezpalko, O. V. (2010), Sotsialne proektuvannia [Social design], Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine.

3. Butchenko, T. (2011), Sotsialne proektuvannia: problema vzaimozv'язku suspilnykh potreb i derzhavnykh interesiv [Social design: the problem of the relationship between public needs and state interests], Dnipropetrovsk National University named after Oles Honchar, Dnipropetrovsk, Ukraine.

4. Busel, V. T. (2007), Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy. [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language], VTF "Perun", Irpin, Ukraine.

5. Horbatenko, V. (2004), "Analysis of the future and its role in managing social and political processes", Political Management, vol. 1, available at: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/gorbatenko_analiz.pdf (accessed 01 August 2022).

6. Drydze, T. and Orlova, E. (1995), Osnovy sotsyokulturnoho proektyrovannia [Fundamentals of sociocultural design], Russian Institute of Cultural Studies, Moscow, Russia.

7. Zotov, O. V. (2010), "Project, project management: basic concepts, subjects of public administration", Public administration: improvement and development, vol. 8, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171> (accessed 01 August 2022).

8. Itchenko, D. M., Kundenko, A. V. and Dorosh, M. S. (2016), Realizatsiia stratehii rehionalnogo rozvytku na osnovi proaktyvnoho upravlinnia proektamy [Implementation of regional development strategy based on proactive project management], ChNTU, Chernihiv, Ukraine.

9. Project Management Institute (2017), Kerivnytstvo do zvodu znan z upravlinnia proektamy (PMBOK) [Guide

to the body of knowledge on project management], Sixth edition, Moscow, Russia.

10. Kosenko, N. V. Dotsenko, N. V. and Chumachenko, I. V. (2019), Informatsiina tekhnolohiia proiektnoho upravlinnia formuvannia komand z urakhuvanniam kompetentnisnogo pidkhodu [Information technology of project management of team building taking into account the competency approach], XNUMX named after O. M. Beketova, Kharkiv, Ukraine.

11. Kostieva, T. (2016), "Peculiarities of design technology in the social sphere", Scientific works of the Black Sea State University named after Peter Mohyla complex "Kyiv-Mohyla Academy". Series: Pedagogy, Vol. 270, no. 258, Pp. 47—51.

12. Kurbatov, V. Y. and Kurbatova, O. V. (2001), Sotsyalnoe proektyrovanye [Social design], Phoenix, Rostov-on-Don, 416 p.

13. Lemko, H. I. (2021), "Social design: definition of the concept", Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools, vol. 78, available at: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/78/10.pdf> (accessed 01 August 2022).

14. Lukov, V. A. (2003), Sotsyalnoe proektyrovanye [Social design], Publishing house Mosk. humanit.-social. Academies: Flinta, Moscow, Russia.

15. Mykhailyshyn, H. and Dovha, M. (2019), "Social design as one of the progressive means of overcoming the problems of young families in the Ivano-Frankivsk region", Educational space of Ukraine, vol. 17, pp. 139—146.

16. Nahorna, H. (2018), Sotsialne proektuvannia v derzhavnomu upravlinni [Social design in public administration: theoretical aspect], Ivano-Frankivsk, Ukraine.

17. Plan for the recovery of Ukraine (2022), available at: <https://recovery.gov.ua> (accessed 01 August 2022).

18. Romanovska, L. I. (2020), "Peculiarities of social design in social work", Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools, Vol. 68, No. 1, Pp. 104—108, available at: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/68/part_1/23.pdf (accessed 01 August 2022).

19. Dictionary of foreign words Melnychuk (2022), available at: https://slovyk.me/dict/foreign_melnychuk (accessed 01 August 2022).

20. Social. word creation (2022), available at: <https://slovtvir.org.ua/words/sotsialnyi> (accessed 01 August 2022).

21. Bezverhnyuk, T. M. Sencha, I. A. and Syvak, T. V. (2014), Tekhnolohiia upravlinnia sotsialnyimi proektamy [Technology of managing social projects], ORIPA NAPA, Odesa, Ukraine.

22. Project Management Institute Standards Committee (2000), A Guide to the Project management Body Knowledge. 2000 Edition, Newtown Square, USA.

23. Australian Institute for Project management (1996), National Competence Standard for Project management. Guidelines, Northpoint, Australia.

24. British Standard Institute (2000), British Standard BS 6079-1:2000. Project management. Part 1: Guide to Project management, London, UK.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2022 р.